

A.L.T.R.I

ALBANIAN LEGAL AND TERRITORIAL RESEARCH INSTITUTE

A.L.T.R.I

Asim Zeneli" Street, N°15, Tirana, Albania

E-mail : gendra.altri@gmail.com;

Website: www.altri.al

Tiranë, më 01.07.2020

Drejtuar: Znj. Etilda Gjonaj, Ministër i Drejtësisë

Lënda: Letër e hapur për marrjen e masave për përmirësimin e mekanizmave ligjorë dhe institucionalë të ofrimit të shërbimit të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve me ndërmjetësim

E nderuar Znj. Ministre,

Në vazhden e angazhimit të Ministrisë së Drejtësisë për vënien në zbatim të objektivave të Reformës në Drejtësi për shërbimet ligjore në përgjithësi dhe shërbimin e ndërmjetësimit në veçanti, po ju drejtohem i përmes kësaj letre të hapur me qëllim parashtrimin e disa problematikave dhe sugjerimin e disa zgjidhjeve në lidhje me përmirësimin e zbatimit të institutit të ndërmjetësimit.

Instituti Shqiptar për Studime Ligjore dhe Territoriale (Qendra A.L.T.R.I) është një organizatë jo-fitimprurëse e themeluar në vitin 2011, e cila synon të kontribuojë në mirëqeverisjen e vendit, forcimin e shtetit të së drejtës dhe respektimin e të drejtave të njeriut, nëpërmjet rritjes së transparencës, llogaridhënies së institucioneve, informimit dhe edukimit qytetar.

Në kuadër të mbështetjes së Fondacionit Shoqëria e Hapur për Shqipërinë, Qendra A.L.T.R.I ka zbatuar iniciativën “Përmirësimi i ofrimit të shërbimit të ndërmjetësimit nëpërmjet identifikimit të problematikave dhe propozimit të zgjidhjeve të nevojshme”, e cila ka në fokus monitorimin e efektivitetit të zbatimit të ndryshimeve në legjislacionin për ndërmjetësimin përmes Ligjit nr.26/2018 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin 10385 datë, 24.02.2011 “Për Zgjidhjen e Mosmarrëveshjeve me Ndërmjetësim” si dhe parashikimet e Kodit të Procedurës Civile dhe Kodin e Drejtësisë Penale për të Miturit. Me qëllim matjen e efektivitetit të zbatimit të institutit të ndërmjetësimit, në veçanti, në referimin e rasteve të ndërmjetësimit nga gjykatat, A.L.T.R.I ka hartuar një analizë të kuadrit ligjor për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me ndërmjetësim si dhe ka zhvilluar një proces monitorimi në katër rrethe gjyqësore, përkatësisht Tiranë, Shkodër, Korçë dhe Vlorë.

Në përfundim të kësaj pune kërkimore dhe monitoruese, dëshirojmë të sjellim në vëmendjen e institucionit që Ju drejtoni disa nga konstatimet kryesore të evidentuara në funksionimin e

mekanizmave ligjorë dhe institucionalë që pengojnë ushtrimin efektiv të shërbimit të ndërmjetësimit, si më poshtë vijon:

- 1- Pavarësisht ndryshimeve në kuadrin ligjor për ndërmjetësimin si alternativë e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve, konstatohet një mungesë e theksuar informacioni nga ana e qytetarëve për këtë institut si dhe për avantazhet që ai paraqet. Nga anketimi rezulton se 2/3 e të anketuarve nuk kanë informacion në lidhje me këtë mënyrë alternative të zgjidhjes së mosmarrëveshjeve dhe afërsisht 90% e të anketuarve nuk do të zgjidhnin ndërmjetësimin edhe nëse i sugjerohej nga gjyqtari/prokurori. Arsytet ku bazohet kjo vendimmarrje variojnë nga:
 - mungesa e informacionit për këtë mekanizëm;
 - perceptimet e gabuara lidhur me avantazhet e tij;
 - mosorientimi i duhur nga gjyqtari/ prokurori për përzgjedhjen e këtij mekanizmi;
 - dyshimet lidhur me profesionalizmin, konfidencialitetin dhe paanësinë e ndërmjetësit;
 - kostot që lidhen me procesin e ndërmjetësimit. Në lidhje me këto të fundit, mungesa e dispozitave ligjore dhe rregullatore për reduktimin ose përjashtimin nga detyrimi i pagimit të tarifës së shërbimit të ndërmjetësit veçanërisht për grupet në nevojë, konstatohet se përbën një nga faktorët që ndikon negativisht në përzgjedhjen e ndërmjetësimit si alternativë për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve.
- 2- Nga të dhënat e përftuara nga procesi i monitorimit të proceseve gjyqësore rezulton se pothuajse në 2/3 e proceseve gjyqësore të monitoruara, gjyqtarët nuk kanë përmendur mundësinë e zgjidhjes së mosmarrëveshjes me ndërmjetësim. Madje edhe kur gjyqtarët informojnë palët në lidhje me ndërmjetësimin, në shumicën e rasteve mjaftohen vetëm duke e përmendur këtë mundësi. Këto të dhëna dëshmojnë se detyrimi i gjykatës/prokurorit për informimin e palëve dhe veçanërisht parashtrimi i mundësive që paraqet ndërmjetësimi si alternativë e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve nuk zbatohen në pjesën më të madhe të proceseve gjyqësore.
- 3- Gjatë procesit të intervistimit me gjyqtarët dhe prokurorë, këta të fundit parashtrojnë si problematikë mungesën e një praktike të konsoliduar bashkëpunimi dhe koordinimi institucional midis Ministrisë së Drejtësisë dhe Dhomës Kombëtare të Ndërmjetësimit nga njëra anë, dhe gjykatës dhe prokurorisë nga ana tjetër. Kjo mungesë koordinimi ka passjellë pamundësinë për t'u vënë në dispozicion palëve në proces të një liste me ndërmjetës të profilizuar, sidomos në rastet e ndërmjetësimit me subjekte të mitur në konflikt me ligjin.

Në përmbyllje të procesit të monitorimit janë propozuar disa rekomandime, të cilët bazohen si në kontekstin e zbatimit të legjislacionit për ndërmjetësimin në Shqipëri, ashtu edhe në praktikat më të mira bashkëkohore të ofrimit të shërbimit të ndërmjetësimit në Evropë. Disa prej tyre mund të përmbliken si vijon:

- i - përmirësimi i legjislacionit ekzistues për të rritur efikasitetin e zbatimit të detyrimit ligjor për referimin e rasteve për ndërmjetësim nga gjyqtari dhe prokurori;
- ii - mbikëqyrja efektive nga Ministria e Drejtësisë e ushtrimit të profesionit të ndërmjetësit me profesionalizëm dhe integritet;
- iii - ndërmarrja e fushatave të gjera ndërgjegjësuese dhe promovuese në bashkëpunim me Dhomën Kombëtare të Ndërmjetësimit për përcaktimin e informacionit për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me ndërmjetësim përmes një gjuhe të përshtatshme dhe të kuptueshme për individët e të gjitha moshave, niveleve arsimore, si të zonave rurale edhe atyre urbane.

Bazuar në sa më sipër, në cilësinë e organit politikëbërës dhe mbikëqyrës në fushën e ndërmjetësimit ju drejtohem i përmes kësaj letre të hapur **me një kërkesë për marrjen e masave konkrete për fuqizimin e ofrimit të shërbimit të ndërmjetësimit**. Konstatimet nga monitorimi diktojnë nevojën imediate për një vizion më të qartë nga ana e **Ministrit të Drejtësisë për të adresuar problematikat nga pikëpamja ligjore dhe institucionale**. Në kushtet kur sistemi i drejtësisë është i mbingarkuar, si pasojë e vendeve vakante të krijuara nga dorëheqjet dhe shkarkimet nga procesi i rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, zbatimi me efektivitet i ndërmjetësimit si alternativë për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve do të funksionojë jo vetëm si një valvul shkarkimi për sistemin e drejtësisë, por do të ndikojë pozitivisht në zgjidhjen me kosto minimale kohore dhe financiare të mosmarrëveshjeve.

Jemi të mendimit se gjetjet dhe rekomandimet nga analiza e kuadrit ligjor dhe raporti i monitorimit, të cilët i gjeni bashkëngjitur kësaj letre, mund të informojnë më së miri procesin e rishikimit të legjisllacionit dhe të kuadrit rregullator, si dhe mund të orientojnë gjetjen e zgjidhjeve konkrete.

Duke shprehur besimin në angazhimin dhe vullnetin tuaj për të shtyrë përpara agjendën e zbatimit të Reformës në Drejtësi, mbetemi në dispozicion për të ofruar ekspertizën tonë në funksion të mbështetjes së iniciativave të Ministrit të Drejtësisë për përmirësimin të ofrimit të shërbimit të ndërmjetësimit në Shqipëri.

Me respekt,

Eda Noçka

**Drejtoreshë Ekzekutive
Qendra A.L.T.R.I**

A.L.T.R.I